

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства розвитку
економіки, торгівлі та сільського
господарства України
№ _____

**Професійний стандарт
„Машиніст крана (кранівник)”**

1. Загальні відомості професійного стандарту

1.1. Основна мета професійної діяльності

Керування вантажопідіймальними кранами різних конструкцій.

1.2. Назва виду економічної діяльності, секції, розділу, групи та класу економічної діяльності та їхній код (згідно з Національним класифікатором України ДК 009:2010 „Класифікація видів економічної діяльності”)

Секція С	Переробна промисловість	Розділ 33	Ремонт і монтаж машин і устаткування	Група 33.1	Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів, машин і устаткування
				Клас 33.12	Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів, машин і устаткування
		Розділ 24	Металургійне виробництво	Група 24.1	Виробництво чавуну, сталі та феросплавів
				Клас 24.10	Виробництво чавуну, сталі та феросплавів

1.3. Назва виду професійної діяльності та її код (згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 „Класифікатор професій”)

Розділ	Клас	Підклас
8	833	8333
Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	Робітники, що обслуговують сільськогосподарські та інші пересувні установки	Машиністи кранів, лебідок та подібних установок

1.4. Назва професії (професійної назви роботи) та її код (згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 „Класифікатор професій”)

Машиніст крана (кранівник) 8334.

1.5. Професійна кваліфікація

Машиніст крана (кранівник) 2 розряду – трудові функції А, Б, В, Г, Д, Е.

Машиніст крана (кранівник) 3 розряду – трудові функції А, Б, В, Г, Д, Е.

Машиніст крана (кранівник) 4 розряду – трудові функції А, Б, В, Г, Д, Е.

Машиніст крана (кранівник) 5 розряду – трудові функції А, Б, В, Г, Д, Е.

Машиніст крана (кранівник) 6 розряду – трудові функції А, Б, В, Г, Д, Е.

Перелік трудових функцій (професійних компетентностей за трудовою дією або групою трудових дій, що входять до них), умовні позначення зазначені у п. 5.

1.6. Місце професії (посади, професійної назви роботи) в організаційно-виробничій структурі підприємства (установи, організації):

Працює під керівництвом працівника, який відповідає за утримання в справному стані вантажопідіймальних кранів та який здійснює адміністративне та технічне керівництво в підрозділі / працівника, який відповідає за безпечне проведення робіт вантажопідіймальними кранами підрозділу.

1.7. Умови праці

Тривалість робочого часу та відпочинку – згідно з чинним законодавством, графіками роботи та відпочинку, правилами внутрішнього трудового розпорядку, колективним договором.

Відпустки надаються згідно з чинним законодавством, колективним договором, графіками надання відпусток за результатами атестації робочого місця за умовами праці.

Соціальні гарантії надаються на підставі результатів атестації робочих місць за умовами праці відповідно до чинного трудового законодавства України та відображені в колективному договорі підприємства.

Робота пов'язана зі шкідливими та важкими умовами праці. Пільги та компенсації встановлюються відповідно до чинного законодавства.

1.8. Засоби індивідуального захисту

Працівникам видаються безоплатно за встановленими галузевими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, а також мийні та знешкоджувальні засоби.

На час виконання певних робіт, для яких не передбачені ЗІЗ згідно норм, видаються чергові ЗІЗ колективного (безособового) користування, що передаються однією зміною іншій.

1.9. Умови допуску до роботи за професією

Стать: жіноча і чоловіча.

Вік: 18 років і старше.

Повна або базова загальна середня освіта та одержання професії безпосередньо на виробництві або професійна (професійно-технічна) освіта.

Наявність медичної довідки про проходження попереднього (періодичного) медичного огляду з висновком медичної комісії про придатність до роботи за професією „Машиніст крана (кранівник)”.

Проходження психофізіологічної експертизи.

Проходження навчання та спеціального навчання з питань охорони праці.

Проходження вступного та первинного інструктажу з охорони праці. Після первинного інструктажу на робочому місці до початку самостійної роботи повинні під керівництвом кваліфікованих працівників пройти стажування протягом не менше 2-15 змін або дублювання протягом не менше шести змін.

Наявність посвідчення про отримання групи з електробезпеки не нижче II (за необхідності).

Наявність посвідчення про перевірку знань з питань охорони праці.

Кваліфікаційний іспит або тестування

Психофізіологічні особливості:

емоційна стійкість

здатність до адаптації;

відповідальність.

фізична сила і витривалість;

швидка реакція на аварійні сигнали;

зорова і слухова пам'ять;

стійкість до монотонної діяльності;

уважність;

стресостійкість;

гострота зору;

орієнтація у просторі.

1.10. Документи, що підтверджують професійну та освітню кваліфікацію, її віднесення до рівня НРК

Свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації за професією „Машиніст крана (кранівник)” з додатками до свідоцтва про присвоєння кваліфікації „Машиніст крана (кранівник)”

2-4 кваліфікаційні розряди за професією „Машиніст крана (кранівник)” – 2 рівень НРК,

5-6 кваліфікаційні розряди за професією „Машиніст крана (кранівник)” – 3 рівень НРК.

2. Навчання та професійний розвиток

Професійне навчання працівників здійснюється у закладах освіти, навчальних центрах або в структурних підрозділах підприємства за різними формами навчання за такими видами: підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації, професійно-технічне навчання, спеціальне навчання.

2.1. Первинна професійна підготовка (назва кваліфікації)

Первина професійна підготовка, професійно-технічне навчання за професією „Машиніст крана (кранівник)” 2 розряду – наявність повної загально-середньої освіти, професійна підготовка на виробництві без вимог до стажу роботи.

Первина професійна підготовка, професійно-технічне навчання за професією „Машиніст крана (кранівник)” 3 розряду – наявність повної загально-середньої освіти, професійна підготовка на виробництві без вимог до стажу роботи.

2.2. Перепідготовка (назва кваліфікації)

Перепідготовка за професією „Машиніст крана (кранівник)” 3 розряду проводиться за наявності повної загальної середньої освіти та професійно-технічної освіти або професійного навчання безпосередньо на виробництві.

2.3. Підвищення кваліфікації без присвоєння нового рівня освіти (назва кваліфікації)

Підвищення кваліфікації з присвоєнням професійної кваліфікації „Машиніст крана (кранівник)” 3 розряду. Практичний досвід роботи за професією „Машиніст крана (кранівник)” 2 розряду не менше 1 року.

Підвищення кваліфікації з присвоєнням професійної кваліфікації „Машиніст крана (кранівник)” 4 розряду. Практичний досвід роботи за професією „Машиніст крана (кранівник)” 3 розряду не менше 1 року.

Підвищення кваліфікації з присвоєнням професійної кваліфікації „Машиніст крана (кранівник)” 5 розряду. Практичний досвід роботи за професією „Машиніст крана (кранівник)” 4 розряду не менше 1 року.

Підвищення кваліфікації з присвоєнням професійної кваліфікації „Машиніст крана (кранівник)” 6 розряду. Практичний досвід роботи за професією „Машиніст крана (кранівник)” 5 розряду не менше 1 року.

2.4. Спеціальне, спеціалізоване навчання Машиніста крана (кранівника)

Періодичне підвищення кваліфікації згідно потреб та відповідно до змін у законодавстві.

Періодичне навчання і перевірка знань з:
охорони праці, пожежної безпеки;
виробничої санітарії;
прийомів і способів надання домедичної допомоги потерпілим.

3. Нормативно-правова база, що регулює відповідну професійну діяльність
Закон України “Про охорону праці”, відомості Верховної ради України, 1992 р., № 49.

Кодекс законів про працю України. відомості Верховної ради України, 1971 р., додаток до № 50.

Наказ Міністерства соціальної політики України від 19.01.2018 року № 62 „Про затвердження Правил охорони праці під час експлуатації вантажопідіймальних кранів, підіймальних пристроїв і відповідного обладнання”, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27.02.2018 року за № 244/31696, НПАОП 0.00-1.83-18.

Наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 19.01.2015 № 21 „Про затвердження Правил охорони праці під час вантажно-розвантажувальних робіт”, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 03.02.2015 р. за № 124/26569, НПАОП 0.00-1.80-18.

Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 21.06.2001 р. № 272 Про затвердження „Правил будови електроустановок”, НПАОП 40.1-1.21-98.

Наказ Міністерства палива та енергетики України від 25.07.2006 р. № 258 Про затвердження „Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів”, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 25.10.2006 р. за № 1143/13017.

Наказ Міністерства праці та соціальної політики України Комітету по нагляду за охороною праці від 09.01.1998 р. N 4 Про затвердження „Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів”, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 10.02.1998 р. за N 93/2533, НПАОП 40.1-1.21-98.

Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці № 15 від 26.01.2005 р. „Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою” (із змінами), НПАОП 0.00-4.12-05, НПАОП 0.00-8.24-05.

Наказ Міністерства надзвичайних ситуацій України № 67 від 25.01.2012 р. „Про затвердження Загальних вимог стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників”, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 14.02.2012 р. за № 226/20539, НПАОП 0.00-7.11-12.

Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 1417 від 30.12.2014 р. „Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні” (із змінами), зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05.03.2015 р. за № 252/26697.

Наказ Міністерства праці та соціальної політики України № 336 від 29.12.2004 р. „Про затвердження Випуску 1 „Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності” Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників» (із змінами).

Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1111 від 16.09.2014 р. „Про прийняття національних стандартів України, гармонізованих з міжнародними та європейськими стандартами, міждержавного стандарту як національного стандарту України, затвердження національних стандартів України, змін до нормативних документів України, скасування національних стандартів України та міждержавних нормативних документів в Україні”, Керівництво по системі енергетичного менеджменту ISO 50001.

Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики № 250 від 13.07.2009 р. „Про запровадження ДСТУ ISO 9001:2009” (із змінами), Керівництво по системі менеджменту якості ISO 9001.

Правила, що регулюють відповідну професійну діяльності затвержені в установленому порядку:

Робоча інструкція з професії „Машиніст крана (кранівник)”.

Правила внутрішнього трудового розпорядку.

Коллективний договір.

Стандарти, стандартні положення та інші нормативні документи, що забезпечують відповідний вид трудової діяльності.

Карта безпеки праці.

Інструкції з охорони праці для професії „Машиніст крана (кранівник)”.

Проекти організації робіт.

Проекти виконання робіт.

Технологічні карти з безпечного виконання робіт, зв'язаних з використанням вантажопідіймальних кранів.

Технологічні карти складування вантажів.

Схеми стропування на вантажі, що переміщуються.

Порядок безпечного переміщення вантажів.

Відомчі і корпоративні накази і інструкції з техніки безпеки, охорони праці і технології виробництва робіт.

Локальні корпоративні правила і стандарти.

Документація заводу-виробника щодо влаштування, принципу роботи і технічної експлуатації вантажопідіймальних кранів.

4. Загальні компетентності

1. Здатність відповідально ставитися до професійної діяльності.
2. Знання та дотримання професійної лексики.
3. Здатність діяти в нестандартних ситуаціях.
4. Здатність працювати в команді.
5. Уміння лаконічно і чітко передавати інформацію.
6. Дотримання професійної етики.
7. Запобігання конфліктних ситуацій.
8. Знати методи безпечного виконання робіт з обладнанням, механізмами та інструментом, тощо.
9. Знати основи ощадливого виробництва.
10. Знати правила охорони праці, промислової безпеки.

11. Знати план локалізації та ліквідації аварійних ситуацій та аварій.

5. Перелік трудових функцій (професійних компетентностей за трудовою дією або групою трудових дій, що входять до них), умовні позначення

Умовне позначення	Трудові функції	Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)	Умовне позначення
А	Початок виконання робіт	Здатність проводити підготовку до виконання робіт	А1
Б	Виконання вантажно-розвантажувальних робіт краном	Здатність проводити вантажувально-розвантажувальні роботи краном	Б1
В	Закінчення виконання робіт	Здатність проводити закінчення робіт	В1
Г	Дотримання вимог охорони праці і промислової безпеки	Здатність дотримуватись вимог охорони праці і промислової безпеки	Г1
Д	Надання першої до медичної допомоги постраждалим від нещасних випадків	Здатність надавати першої до медичної допомоги постраждалим від нещасних випадків	Д1
Е	Дотримання норм і правил екологічної безпеки	Здатність дотримуватись норм і правил екологічної безпеки	Е1

6. Опис трудових функцій

Трудові функції	Професійні компетентності	Предмети і засоби праці (обладнання, устаткування, матеріали, продукти, інструменти)	Знання	Уміння та навички

<p>А. Початок виконання робіт</p>	<p>А1</p>	<p>Кабіна крана; Система змазки; Г а л ь м і в н і системи; С и с т е м а поліспасти; К о н т р о л ь н о - вимірювальні прилади; З а п о б і ж н і пристрої та огороження (люки, двері, вікна, перила, підніжки, поручні); Сигналізаційне табло; Е л е к т р и ч н і машини і пристрої; Освітлювальні прилади; З в у к о в а сигналізація; Ходова частина; С и с т е м а управління; П р и с т р о ї і прилади безпеки; Вахтовий журнал; С л ю с а р н і інструменти; Лопата, віник, скребок; Ганчір'я; Лінійка контролю р і в н я змащувальних матеріалів; К о н с и с т е н т н а змазка та інші з м а щ у в а л ь н і рідини; Є м н і с т ь д л я рідин; Переносне аварійне</p>	<p>3.1. Встановлений порядок приймання і здавання зміни в структурному підрозділі 3.2. Будова крана, будову і призначення його механізмів та приладів безпеки 3.3. Перелік робіт, які виконуються під безпосереднім керівництвом працівника, відповідального за безпечне проведення робіт вантажопідіймальними кранами і машинами 3.4. Допустима вантажопідіймальність крана 3.5. Документ, що регламентує вагу вантажів 3.6. Вимоги, до вантажозахоплювальних органів, інструментів і пристроїв 3.7. Ознаки і норми бракування знімних вантажозахоплювальних пристроїв і тари, елементів гакових підвісок 3.8. Місце знаходження рубильника, через який подається напруга на головні тролейні проводи або гнучкий кабель,</p>	<p>У.1. Користуватися слюсарним інструментом У.2. Володіти навичками, необхідними для керування механізмами крана та догляду за ним У.3. Проводити огляд та перевірку працездатності обладнання У.4. Виявляти несправності в системах і механізмах крана У.5. Перевіряти працездатність гальм і системи управління У.6. Виконувати прибирання та очищення обладнання У.7. Проводити змащення обладнання, вузлів і механізмів У.8. Заповнювати технічну документацію</p>
--	------------------	---	--	---

<p>Б. Виконання вантажно-розвантажувальних робіт краном</p>	<p>Б1</p>	<p>Кабіна крана; Г а б а р и т н і вантажі; Н е г а б а р и т н і вантажі; Сипучі вантажі; Рідкі вантажі; Дрібно штучні вантажі; В а н т а ж і н а піддонах; Обладнання; Деталі; Вузли; Механізми; С х е м и складування вантажів; Вахтовий журнал; Обладнання крана; Інструменти і пристрої (вантажозахоплювальні пристрої, тара та ін.).</p>	<p>3.1. Класифікацію змінних вантажозахоплювальних пристроїв, їх призначення та способи застосування 3.2. Правила та технологічну послідовність безпечного виконання вантажно-розвантажувальних робіт 3.3. Схеми стропування вантажів кранами; 3.4. Вантажопідйомність стропів та інших вантажозахоплювальних пристроїв 3.5. Знакову сигналізацію та встановлений на підприємстві порядок обміну умовними сигналами з стропальником 3.6. Заходи безпеки при стропуванні, підйманні, переміщенні, опусканні і складуванні вантажів кранами 3.7. Норми заповнення тари сипучими, рідкими і дрібно штучними вантажами 3.8. Вимоги інструкцій з</p>	<p>У.1. Організувати робоче місце У.2. Проводити огляд і випробування вантажопідймального крана У.3. Кваліфіковано керувати вантажопідймальним краном У.4. Визначати вагу вантажу, що підіймається У.5. Самостійно або спільно із стропальником перевіряти справність знімних вантажозахватних пристосувань і тари, їх відповідність схемам стропування або зачіплювання У.6. Визначати відповідність фактичного кута між вертикаллю і гілками знімного вантажозахоплювального пристрою, згідно затвердженого графічного зображення У.7. Виконувати підймання, переміщення, кантування, встановлення (укладання) і складування вантажу краном</p>
--	-----------	--	---	--

<p>В. Закінчення виконання робіт</p>	<p>В1</p>	<p>Кабіна крана; Система змазки; Г а л ь м і в н і системи; С и с т е м а поліспасти; К о н т р о л ь н о - вимірювальні прилади; З а п о б і ж н і пристрої та огороження (люки, двері, вікна, перила, підніжки, поручні); Сигналізаційне табло; Е л е к т р и ч н і машини і пристрої; Освітлювальні прилади; З в у к о в а сигналізація; Ходова частина; С и с т е м а управління; П р и с т р о ї і прилади безпеки; Вахтовий журнал; С л ю с а р н і інструменти; Лопата, віник, скребок; Ганчір'я; Лінійка контролю р і в н я змащувальних матеріалів; К о н с и с т е н т н а змазка та інші з м а щ у в а л ь н і рідини; Є м н і с т ь д л я рідин; П е р е н о с н е а в а р і й н е</p>	<p>3.1. Будова крана, будову і призначення його механізмів та приладів безпеки 3.2. Перелік робіт, які виконуються під безпосереднім керівництвом працівника, відповідального за безпечне проведення робіт вантажопідіймальними кранами і машинами 3.3. Допустима вантажопідіймальність крана 3.4. Документ, що регламентує вагу вантажів 3.5. Вимоги, до вантажозахоплювальних органів, інструментів і пристроїв 3.6. Ознаки і норми бракування знімних вантажозахоплювальних пристроїв і тари, елементів гакових підвісок 3.7. Місце знаходження рубильника, через який подається напруга на головні тролейні проводи або гнучкий кабель, який живить електричний кран 3.8. Технологічні карти з вантажно-розвантажувальних робіт та</p>	<p>У.1. Користуватися слюсарним інструментом У.2. Володіти навичками, необхідними для керування механізмами крана та догляду за ним У.3. Проводити огляд та перевірку працездатності обладнання У.4. Виявляти несправності в системах і механізмах крана У.5. Перевіряти працездатність гальм і системи управління У.6. Виконувати прибирання та очищення обладнання У.7. Проводити змащення обладнання, вузлів і механізмів У.8. Заповнювати технічну документацію</p>
---	-----------	--	--	---

<p>Г. Дотримання вимог охорони праці і промислової безпеки</p>	<p>Г1</p>	<p>Засоби індивідуального захисту; Засоби колективного захисту; Засоби пожежогасіння.</p>	<p>3.1. Політику та цілі підприємства в галузі охорони праці 3.2. Вимоги безпеки, що пред'являються до Машиніста крана (кранівника) (загальні вимоги, вимоги безпеки перед початком робіт, під час виконання робіт та під час завершення роботи, основні небезпечні та шкідливі промислові фактори, безпечна організація роботи та утримання робочого місця) 3.3. Вимоги щодо застосування, утримання та зберігання спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального та колективного захисту 3.4. Заходи електробезпеки 3.5. Заходи пожежної безпеки Г.6. Карти оцінки ризиків 3.7. Перелік та місце зберігання засобів пожежогасіння та аварійного інструменту</p>	<p>У.1. Виконувати вимоги нормативних актів з охорони праці, правила поведження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва У.2. Використовувати засоби колективного та індивідуального захисту У.3. Діяти в аварійних ситуаціях згідно «Плану ліквідації аварій» У.4. Використовувати первинні засоби пожежогасіння У.5. Виконувати вимоги положень, інструкцій, стандартів за професією та видами робіт У.6. Виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку У.7. Виконувати положення Колективного договору підприємства У.8. Виконувати вимоги трудової дисципліни та регламенту виконання робіт У.9. Проводити</p>
---	-----------	---	--	---

<p>Д. Надання першої домедичної допомоги постраждалим від нещасних випадків</p>	<p>Д1</p>	<p>Аптечка для машиніста крана (кранівника)</p>	<p>3.1. Правила та прийоми надання першої домедичної допомоги постраждалим від нещасних випадків, від гострого захворювання та під час аварій 3.2. Місце знаходження засобів надання першої домедичної допомоги 3.3. Порядок виклику „Швидкої допомоги”, пожежної частини, номера телефонів служб екстреного реагування 3.4. Правила транспортування постраждалих при нещасних випадках 3.5. Склад та застосування лікарських препаратів</p>	<p>У.1. Визначати характер ушкоджень та ступінь загрози життю та здоров'ю постраждалих при нещасних випадках У.2. Надавати першу домедичну допомогу постраждалим при різних видах травм та ушкоджень У.3. Транспортувати постраждалих до місця надання першої медичної допомоги</p>
--	-----------	---	---	--

<p>Е. Дотримання норм і правил екологічної безпеки</p>	<p>Е1</p>	<p>Матеріали та інструменти для ліквідації наслідків розливу нафтопродуктів; Тара для відходів.</p>	<p>3.1. Політику підприємства в галузі охорони навколишнього середовища 3.2. Цілі підприємства в галузі екології 3.3. Основи ощадливого підприємства, система 5 С 3.4. Положення Системи менеджменту навколишнього середовища (СМОС) 3.5. Вимоги законодавства в галузі охорони навколишнього середовища 3.6. Реєстр екологічних аспектів свого підрозділу 3.7. Інструкцію з поводження з відходами 3.8. Наказ про моніторинг розливів нафтопродуктів 3.9. Закони України „Про відходи”, „Про охорону земель”</p>	<p>У.1. Проводити збір відходів виробництва роздільно по видах У.2. Ліквідувати наслідки розливів нафтопродуктів</p>
---	-----------	---	--	--

7. Дані щодо розроблення та затвердження професійного стандарту

7.1. Розробники проекту професійного стандарту

Галузева рада з розробки професійних стандартів і стратегії розвитку професійних кваліфікацій Всеукраїнського об'єднання обласних організацій роботодавців підприємств металургійного комплексу „Федерація металургів України”.

7.2. Суб'єкт перевірки професійного стандарту

Спільний представницький орган сторони роботодавців на національному рівні.

7.3. Дата затвердження професійного стандарту

7.4. Дата внесення професійного стандарту до Реєстру професійних стандартів

7.5. Рекомендована дата наступного перегляду професійного стандарту